

Nagrada „Miladin Životić“: Hrabrost i intelektualna odgovornost u službi kritičke misli

Od svog osnivanja Institut za filozofiju i društvenu teoriju je negovao kritičku i društveno angažovanu misao. Njegovi osnivači, sedmoro profesora Filozofskog fakulteta Beogradskog univerziteta, upravo su zbog takve svoje delatnosti i bili udaljeni iz nastave. To ih nije sprečilo da u okviru novosnovanog Instituta nastave da analizuju i demaskiraju devijacije onih uzornih zajednica koje su teorijski konstruisali, ali i da se praktično angažuju na njihovom ostvarenju. Njihove vizije pravednog i uljudnog društva nisu bile istovetne, ali detekcije nepravdi postojećeg jesu. Zajednička im je takođe bila i smelost javnog istupanja i argumentovanog zastupanja vlastitih pogleda, bilo da su branili pravo na kritičku reč u socijalističkoj Jugoslaviji, bilo da su ustajali protiv bezumlja miloševićevske Srbije.

Kao baštinik te tradicije, Institut za filozofiju i društvenu teoriju ustanovio je nagradu za kritičko-teorijski angažman, koja se dodeljuje društvenim teoretičarima i teoretičarkama čije teorijsko delo proizvodi značajne odjeke u javnosti. Institut je odlučio da Nagrada ponese ime „Miladin Životić“. Među brojnim članovima-utemeljiteljima koji su uzorno reprezentovali društveno angažovanu teoriju, odnosno teorijski zasnovan društveni angažman, čini se da je upravo Miladin Životić nastupao i postupao najdoslednije i – najviše rizikovao. Filozofska kritika i neophodnost javnog istupanja u njegovom liku skupa su se našli na iskušenju i kada je derogirao politički monopol šezdesetih i sedamdesetih godina dvadesetog veka, kao i kada se otvoreno, sampožrtvovano i aktivno suprotstavljao nasilju i zločinima u vreme ratova na postjugoslovenskom prostoru devedesetih godina. Nepotkupljivom moralnom čvrstinom i prisnom čovečnošću pokazao je da se zastupanje vrednosti u koje se veruje mora pretvoriti u obavezujuću vrlinu mislioca.

Prostora za takvu delatnost, kao i potreba za njom, još uvek ima, kao što ih je u evropskoj tradiciji angažovanog mišljenja oduvek bilo. Uz sve razorne efekte koje imaju, izazovi savremenosti provociraju ono najbolje što iz njih ishoduje: životne likove koji im se promišljenim i aktivnim uplitanjem opiru. Držimo da to posebno važi za trusni region unutar kojeg je Životić delovao i unutar kojeg prebiva i njegov Institut za filozofiju i društvenu teoriju. Ustanovljenjem nagrade za spoj intelektualne posvećenosti i prodornosti i, istovremeno, građanske odgovornosti i hrabrosti, Institut želi ne samo da ostane veran nasleđu osnivača, već i da učvrsti i proširi kako njihovo zaveštanje tako i svoj regionalni značaj i međunarodni uticaj.